

Šlechtěné lilie pěstované v květnících

Miloslav Studnička

Nynější dostupnost četných kultivarů lilí způsobuje renesanci pěstování lilí v českých zahradách, leč skoro zapomenuta zůstává kultura v interiérech. V přepychových sídlech byly lilie ještě v první polovině 20. stol. vystavovány na odív jako noblesní příkrasa. Zahradní architekt Josef Vaněk ve své klasické knize „Zahradnické květinářství“, vydané ve vlastním chrudimském nakladatelství (1949), věnoval lilím v květnících zevrubně praktické pojednání. Zůstalo nevyužito, protože styl života se naprosto změnil.

V nádobách se pěstují určité lilie, mají-li být uplatněny ve sklenících nebo obytných interiérech. Jejich šlechtění se řídilo estetickými hledisky, ale přitom byla vždy sledována geneticky podmíněná odolnost vůči chorobám, obzvláště virózám. Mezi takovými lillemi převažují tzv. orientální hybridy (Živa 2001, 6: 259–260), ale leckterá mezi ně nepatřící lilie určená spíše pro zahradní kulturu se také velmi dobře hodí pro interiéry. Jako příklad jsme vybrali představitelku zvláštní skupiny Citronella Strain.

Zmíněné orientální hybridy se pro trvalou zahradní kulturu nehodí, i když přes léto se jim venku daří velmi dobře. Potře-

Lilie 'Citronella Strain'

bují však delší vegetační období, než umožňuje naše klima. Při vysazení do volné půdy jsou postupně oslabovány každoročním zkracováním jim vlastní doby růstu. Jsou-li však zasazeny v patřičně hlubokých rozměrných květnících, mohou po přemístění na podzim vegetovat ještě ve vnitřních prostorách. Ostatními ekologickými požadavky se podstatně neliší od ostatních kultivarů lilí.

Komentované příklady jsou obzvláště krásné rostliny, pro vynikající vlastnosti zařazené do sbírek Botanické zahrady Liberec. Zajisté však nemohou poskytnout přehled o škále jiných možností, mezi nimiž jsou i stále populárnější kultivary trpasličího vzrůstu i výpěstky českých šlechtitelů.

Lilie 'Arena' — Tato orientální lilie je odvozena od japonské lilie zlatisté (*Lilium auratum* v. *pictum*). Existují i podobné kultivary, tento však vyniká výraznou barev-

Lilie 'Black Beauty'

ností. Přesto kdyby taková lilie měla menší květy, měla by zajisté velkou konkurenci mezi zahradními „asijskými hybridy“. Skutečná velikost zobrazeného květu však je 19 cm (viz obr. na 2. str. obálky).

Lilie 'Black Beauty' — Tento kříženec *Lilium spectosum* v. *rubrum* × *L. henryi* byl původně sterilní, ale pomocí mitotického jedu kolchicinu byl získán plodný tetraploid. První z rodičů je typický pro orientální hybridy, kdežto druhý se podílí na vzniku tzv. čínských hybridů. Genetické propojení těchto skupin vedlo ke vzniku

Lilie 'Casa Blanca'

nové skupiny „orienpet“, jejíž první lilí byla právě 'Black Beauty' (černá kráska). Jméno vystihuje opravdu tmavou barvu. Květy jsou sice nevelké, podle našich měření jen 6,5–8 cm v průměru, ale mají kromě nevědní barvy i nádherný tvar. Rostliny vytvářejí postupně nová a nová poupata, takže kvetou velmi dlouho.

Lilie 'Bright Star' — Poměrně otužilá lilie, schopná obstát i v zahradě, obzvláště má-li výbornou drenáž a velmi propustnou půdu. Daleko vhodnější je kultura v květníku. Je to jeden z kříženců turbanovitě lilie Henry-

Lilie 'Pésaro'. Snímky M. Studničky

ovy (*L. henryi*) a dalších čínských druhů, majících trubkovité květy typu známé *L. regale*. Patří tedy mezi tzv. čínské hybridy. Tvar květů právě tohoto kultivaru je méně trubkovitý než u ostatních a někdy se označuje jako „pavoukovitý“. Podle našich měření květy mívají velikost jen 8–10 cm,

ale jejich skořicová barva v kombinaci se smetanově bělavou z nich činí skutečný skvost. Právě toto zbarvení způsobují geny zděděné po lilii Henryově, jež zjevně ovlivnila i do strany obloukovitě schýlený tvar lodyhy a způsobila i požadavek na obsah vápníku v půdě.

Lilie 'Casa Blanca' — V jednom americkém katalogu z r. 1999 jsme objevili to, co platí i dnes: „Vždy po několika letech se na trhu objeví nová orientální lilie s tvrzením, že je lepší než 'Casa Blanca', a pokaždé ji tato předchůdkyně odsune v zapomnění.“ Pevně masivní, perfektně tvarované, silně

Lilie 'Bright Star'

vonné a obrovské květy jsou bez konkurence. Podle našich měření je normální velikost květů 195 mm, ale snad by bylo možné dosáhnout i rozměru většího, kdybychom jich na rostlině neponechali 11. Některé orientální hybridy prý dosahují až 30 cm. Lilie 'Casa Blanca' však patří k nejsnáze rostoucím. Ve velkém ji produkují v Holandsku, ale původ má nejspíše na Novém Zélandě, jednom z proslulých míst, kde se šlechtí lilie. Někdy v 70. letech minulého století se tam totiž začala pěstovat stejná lilie pod jménem 'Snowdrift', pokládaným dnes za neuznávané synonymum.

Lilie 'Citronella Strain' — Toto jméno je kolektivní a označuje lilie vzniklé zkřížením žlutých variet čínského druhu *Lilium davidii* a korejského druhu *L. amabile* (strain = odrůda). Zobrazená rostlina měla květy velké 6,5–8 cm. I když podle logiky vžitého třídění tyto lilie patří mezi tzv. asijské hybridy, většinu z nich se nepodobají. Asijské hybridy totiž většinou mají nahoru otevřené zvoncevitě květy, nikoli visuté turbanovitě.

Lilie 'Pésaro' — Průměr květů 15 cm tento orientální hybrid neřadí mezi ty, které udivují svými rozměry. Veškeré kvality však z ní činí jednu z nejpoezičtějších lilí a budí respekt k výsledkům šlechtitelské práce. Podle zkušeností je stejně odolná a dobře rostoucí jako osvědčená 'Casa Blanca'. Menší rozměry květů umožňují lepší uplatnění v umělecké vazbě kytic.

Lilie 'Stargazer' — Tento orientální hybrid, jehož jméno je volně přeložitelné jako „zasněný člověk“, je stejně stálou součástí sortimentu jako 'Casa Blanca'. Má všechny její zmíněné přednosti, a přitom je sytě zbarvený. Květ byl změřen a měl průměr 19 cm. Není divu, že v Holandsku se tento kultivar množí meristemovými kulturami a je mu věnována plocha až 400 ha, patrně největší, jaká kdy byla poskytnuta jediné odrůdě.

Inspirací pro pěstování může být každoroční přehledka různých odrůd v Botanické zahradě Liberec, v pavilonu „Květnice“, kde jsou vystavovány od března do začátku srpna. Skleníkové lilie lze uměle načasovat i tak, aby kvetly třeba i v prosinci.